

Lotterinemnda

Vedtak i Lotterinemnda 15. september 2025

Sak 2025/301 - Trøgstad Bygdemuseum - org.nr. 975 478 335 - klage over vedtak om avslag på søknad om merverdiavgiftskompensasjon

Lotterinemndas medlemmer: Leder Martin Hennig, medlem Renate Kristiansen og varamedlem Dagrun Y. Haider

Sakens bakgrunn

- (1) Trøgstad Bygdemuseum (heretter «klager») søkte 30. august 2024 om merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2023. Søknaden gjaldt et kompensasjonsbeløp på 193 605 kroner etter dokumentert modell.
- (2) Lotteritilsynet avslo søknaden 17. desember 2024, med den begrunnelse at klagers virksomhet har tilknytning til det offentlige, ved at kommunen må anses å kunne påvirke eller legge føringer for virksomheten. Tilsynet viser til at klagers vedtekter fastsetter at kommunestyret må godkjenne nye styremedlemmer, og at det derfor er kommunestyret som endelig avgjør hvem som skal sitte i styret. I vurderingen har tilsynet lagt til grunn klagers vedtekter registrert i Stiftelsesregisteret 7. februar 2014, da det var disse som var godkjent av Stiftelsestilsynet på søknadstidspunktet.
- (3) Klager påklaget vedtaket 29. desember 2024. Det vises til at det er beklagelig at stiftelsens vedtekter kun var oppdatert i Brønnøysundregisteret, og ikke hos Stiftelsestilsynet. Klager påpeker at stiftelsen er frittstående, og at ordningen om at Trøgstad kommune tidligere utnevnte en politiker til å følge styrets arbeid, opphørte med sammenslåingen av Indre Østfold kommune i 2020. I dagens styre har det offentlige ikke lenger noen representant, og ordningen med at kommunestyret skal godkjenne styrets medlemmer har ikke vært praktisert de siste 20 årene.
- (4) Klager sendte 29. januar 2025 en supplerende klage til Lotteritilsynet. Klager viser til at organisasjonen har kontaktet Brønnøysundregisteret, som ikke kunne gi noen forklaring på hvordan stiftelsens vedtekter er blitt registrert i registeret, uten at det forelå godkjenning fra Stiftelsestilsynet i forkant. I utgangspunktet tillater ikke rutineene til Brønnøysundregisteret registrering av nye vedtekter hos en stiftelse, uten forutgående godkjenning fra Stiftelsestilsynet. Klager påpeker at ordningen med at kommunestyret skal godkjenne styremedlemmer ikke har vært praktisert de siste 20 årene, og at koblingen til Trøgstad kommune fullt ut opphørte da kommunen ble slått sammen til Indre Østfold kommune i 2020. Vedlagt klagen var det et brev fra Indre Østfold kommune, der det fremgår at kommunestyret har fattet et særskilt vedtak om at kommunen ikke ønsker oppgaven med å godkjenne nye medlemmer i klagers styre. Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon:

+47 55 19 30 00

- (5) Lotteritilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket og oversendte klagen med innstilling 17. februar 2025 til Lotterinemnda for behandling.

Det rettslige grunnlaget

- (6) Det rettslige grunnlaget er forskrift 23. oktober 2018 nr. 1600 om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner (forskriften).
- (7) Ved søknad etter forenklet modell følger det av forskriften § 7 at søknadsgrunnlaget skal beregnes av totale driftskostnader etter avgrensning og poster det skal gjøres fradrag for, jf. andre ledd og § 6.
- (8) Forskriften § 6 bokstav a fastsetter at det ikke ytes kompensasjon for kostnader eller anskaffelser som faller utenfor den frivillige og ikke-fortjenestebaserte delen av virksomheten eller er knyttet til virksomhet som kommer inn under § 3 tredje ledd.
- (9) Det fremgår av forskriften § 3 tredje ledd bokstav e at det ikke gis merverdiavgiftskompensasjon til virksomhet som er organisert av eller med tilknytning til det offentlige ved at stat, fylkeskommune eller kommune gjennom å oppnevne styremedlemmer eller på annen måte kan påvirke eller legge føringer for virksomheten.
- (10) Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Lotterinemndas vurdering

- (11) Trøgstad Bygdemuseum sin klage gjelder Lotteritilsynets vedtak 17. desember 2024 om avslag på søknad om merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2023.
- (12) Lotteritilsynet har avslått klagers søknad, med den begrunnelse at stiftelsens virksomhet har tilknytning til det offentlige, ved at kommunen kan påvirke eller legge føringer for virksomheten, jf. forskriften § 3 tredje ledd bokstav e.
- (13) Bestemmelsen er en videreføring og kodifisering av praksis utviklet i forbindelse med tidligere gjeldende forskrift § 5 tredje ledd bokstav a. Kulturdepartementet omtalte denne bestemmelsen i brev til Lotteritilsynet og Lotterinemnda 12. mai 2011, og uttalte der at:
- «Intensjonen bak begrensningen i forskriftens § 5 tredje ledd er at organisasjoner der det offentlige har en sterk grad av involvering faller utenfor ordningen. Med sterk grad av involvering menes for eksempel at majoriteten av styremedlemmer oppnevnes av det offentlige eller at det offentlige legger sterke føringer for driften. Med sterke føringer for driften menes at det offentlige ønsker å oppnå spesifikke mål med sin involvering og finansiering.»
- (14) Ved vurderingen av om stiftelsens virksomhet er organisert av eller med tilknytning til det offentlige, tar Lotterinemnda utgangspunkt i vedtektene, ettersom vedtektene setter rammer og er styrende for organisasjonens virksomhet. Klager må selv sørge for at vedtektene gir et riktig bilde av hvordan forholdene er i praksis.

- (15) Lotteritilsynet har i vedtaket lagt til grunn klagers vedtekter datert 7. februar 2014, ettersom det er disse vedtektene som er registrert i Stiftelsesregisteret. Klager anfører at stiftelsen har fjernet tilknytningen til det offentlige i de nye vedtektene datert 9. mars 2016. De reviderte vedtektene er registrert i Brønnøysundregisteret, men er ikke registrert i Stiftelsesregisteret eller godkjent av Stiftelsestilsynet. Lotterinemnda legger til grunn at endringene i vedtektene i denne saken regnes som omdanning av stiftelsen etter lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 45. Endringene må følgelig godkjennes av Stiftelsestilsynet for å være gyldige, jf. stiftelsesloven § 51, jf. § 48. Siden vedtektene fra 2016 ikke er godkjent av stiftelsestilsynet er nemnda enig med tilsynet i at det er vedtektene fra 2014 som må legges til grunn ved vurderingen.
- (16) Det følger av klagers vedtekter fra 2014 § 4 at:
- «Styret skal bestå av minst 8 personer med noenlunde likelig fordeling mellom kvinner og menn. Alle valg foregår på årsmøtet. Når et medlem trer ut av styret, velger styret et nytt styremedlem. Nye medlemmer skal godkjennes av kommunestyret. Dersom kommunestyret ønsker det, kan det velge en kommunestyrerepresentant til medlem av styret. De valgte fungerer i 2 - to - år, og kan gjenvelges».
- (17) Lotterinemnda vurderer at et krav om at nye medlemmer skal godkjennes av kommunestyret, må likestilles med at kommunen kan oppnevne styremedlemmer. Dette er i forskriften § 3 tredje ledd bokstav e og brevet fra Kulturdepartementet uttrykkelig nevnt som et forhold som tilsier at virksomheten er tilknyttet det offentlige. Kravet om godkjenning av nye styremedlemmer innebærer at kommunen kan påvirke styrets sammensetning, og på denne måten ha bestemmende innflytelse over klagers øverste organ. Nemnda har etter dette kommet til at klagers virksomhet er tilknyttet det offentlige
- (18) Klager anfører at ordningen med at kommunestyret skal godkjenne styremedlemmer ikke har blitt praktisert på over 20 år, og at koblingen til Trøgstad kommune fullt ut opphørte da kommunen ble slått sammen til Indre Østfold kommune i 2020. For å underbygge dette vises det til en uttalelse fra Indre Østfold kommune i brev 24. januar 2025, der det fremgår at kommunestyret har fattet et særskilt vedtak om at kommunen «ønsker ikke oppgaven med å godkjenne nye medlemmer i styret» til Trøgstad Bygdemuseum».
- (19) Kommunestyrets vedtak fastsetter kun at kommunen ikke ønsker oppgaven med å godkjenne nye medlemmer i styret, og stenger ikke for at kommunen kan bruke muligheten i klagers vedtekter § 4 til å velge hvem som skal sitte i stiftelsens styre. Det avgjørende må derfor være at klagers gjeldende vedtekter åpner for at det offentlige kan påvirke eller legge føringer for klagers virksomhet.
- (20) Lotterinemnda har etter dette kommet til at klagers virksomhet har tilknytning til det offentlige ved at kommune kan påvirke eller legge føringer for virksomheten, jf. forskriften § 3 tredje ledd bokstav e.

Konklusjon

- (21) Lotterinemnda finner etter en konkret vurdering av sakens opplysninger at Lotteritilsynets vedtak skal opprettholdes.

Vedtak

Klagen tas ikke til følge.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur